श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा -दिसम्बर, २०१८

कक्षा - शास्त्री (SEM-1)	प्रश्नपत्रम् – ६	
विषयः - सर्वदर्शनम्	(CC-1.1.2 NEW)	गुणाः - ७०
दिनाङ्कः - २०/१२/२०१८	सन्दर्भग्रन्थः सांख्यतत्त्वकौमुदी	समयः -०२.०० तः ०५.००

प्रथमान्विति:

प्रश्नः १ कयोश्चिद् द्वयोः कारिकयोः व्याख्यां लिखत । **(१०)**

(१) *दृष्टवदानुश्रविकः स ह्यविशुद्धिक्षयातिशययुक्तः ।*
तद्विपरीतः श्रेयान् व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात् ॥

(२) *अतिदूरात् सामीप्यात् इन्द्रियघातान्मनोऽनवस्थानात् ।*
सौक्ष्म्याद् व्यवधानाद् अभिभवात् समानाभिहाराच्च ॥

(३) *प्रतिविषयाध्यवसायो दृष्टं त्रिविधमनुमानाख्यातम् ।*
तल्लिङ्गलिङ्गपूर्वकमाप्तश्रुतिराप्तवचनं तु ॥

प्रश्नः २ कस्यचिदेकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत । **(१०)**

(१) *सांख्यदर्शनानुसारं पञ्चविंशतितत्त्वानां विवेचनं कुरुत ।*

(२) *सत्कार्यवादं यथाग्रन्थं प्रतिपादयत ।*

द्वितीयान्विति:

प्रश्नः ३ कयोश्चिद् द्वयोः कारिकयोः व्याख्यां लिखत । **(१०)**

(१) *त्रिगुणमविवेकि विषयः सामान्यमचेतनं प्रसवधर्मि ।*
व्यक्तं तथा प्रधानं तद्विपरीतस्तथा च पुमान् ॥

(२) *जननमरणकरणानां प्रतिनियमात् अयुगपत्प्रवृत्तेश्च ।*
पुरुषबहुत्वं सिद्धं त्रैगुण्यविपर्ययाच्चैव ॥

(३) *तस्माच्च विपर्यासात् सिद्धं साक्षित्वमस्य पुरुषस्य ।*
कैवल्यं माध्यस्थ्यं द्रष्टृत्वमकर्तृभावश्च ॥

प्रश्नः ४ कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत । **(१०)**

(१) *व्यक्ताव्यक्तयोः साधर्म्यवैधर्म्यं प्रतिपादयत ।*

(२) *सांख्यमतानुसारं पुरुषस्य बहुत्वं सयुक्ति निरूपयत ।*

तृतीयान्वितिः

प्रश्नः ५ कयोश्चिाद् द्वयोः कारिकयोः व्याख्या कार्या । **(१०)**

(१) *पुरुषस्य दर्शनार्थं कैवल्यार्थं तथा प्रधानस्य ।*
पङ्ग्वन्धवद् उभयोरपि संयोगः तत्कृतः सर्गः ॥

(२) *बुद्धीन्द्रियाणि चक्षुःश्रोत्रघ्राणरसनत्वगाख्यानि ।*
वाक्पाणिपादपायूपस्थानि कर्मेन्द्रियाण्याहुः ॥

(३) *अध्यवसायो बुद्धिर्धर्मो ज्ञानं विराग ऐश्वर्यम् ।*
सात्त्विकमेतद्रूपं तामसमस्माद् विपर्यस्तम् ॥

प्रश्नः ६ कस्यचिद् एकस्य प्रश्नस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत । **(१०)**

(१) *सांख्यमतानुसारं सर्गस्य उत्पत्तिः कथं भवति इति यथाग्रन्थं लिखत ।*

(२) *भारतीयदर्शनेषु सांख्यदर्शनस्य वैशिष्ट्यं वर्णयत ।*

चतुर्थान्वितिः

प्रश्नः ७ केषाञ्चन दशानां प्रश्नानाम् अतिलघूत्तरात्मकम् उत्तरं लिखत । **(१०)**

(१) सांख्यतत्त्वकौमुदीकारः कः ?

(२) अजा का ?

(३) किं नाम मानसं दुःखम् ?

(४) सांख्यमते कतिविधं प्रमाणं स्वीक्रियते ? किं तत् ?

(५) लघु प्रकाशकं किम् अस्ति ?

(६) महदादि कस्य कार्यम् अस्ति ?

(७) किं नाम अनुमानम् ?

(८) विषादात्मकः गुणः कः ?

(९) साक्षी द्रष्टा मध्यस्थः कः ?

(१०) बुद्धेः सात्त्विकधर्माः कति सन्ति ? के च ते ?

(११) किं नाम अहङ्कारः ?

(१२) कर्मेन्द्रियाणि कतिः कानि च तानि ?

(१३) सांख्यमते चेतनः कः अस्ति ?

(१४) दुःखं कतिविधम् ? किं तत् ?

(१५) सांख्यकारिकाकारः कः ?